

ХІІІ. Людковський Шнеєр Самарович⁶⁵

Визначний український історик-архівіст, один з організаторів архівної справи на Миколаївщині, краєзнавець, народився 23 липня 1923 року¹ в місті Сновську (тепер м. Щорс) Чернігівської області в родині службовця. Після школи закінчив Ленінградське артилерійське училище, пройшов війну. У перші післявоєнні роки здобув фах історика в Київському державному університеті.

**Шнеєр Самарович
Людковський**

У 1952 р. двадцятидев'ятирічний Людковський став директором Державного архіву Миколаївської області. Багато зробив для розвитку архівної справи, її реформування. У 1958 р. видав "Короткий довідник про архівні фонди й науково-довідкову бібліотеку Державного архіву Миколаївської області", у 1966 р. побачив світ у Києві під його редакцією путівник "Миколаївський обласний державний архів". Керував архівом до 1983 року, після чого до своєї кончини в 1987 р. був старшим науковим співробітником. Великим був його особистий внесок у зміцнення матеріальної бази архіву (спорудження нового приміщення в 1970 р.), створення науково-інформаційної системи, комплектування, забезпечення збереження документів і т.д. і т.п.

Надзвичайно активно публікувався в часописах "Український історичний журнал", "Архіви України", "Советские архивы", "Исторический архив", "Нева", у виданнях видавництва "Маяк", "Наукова думка", в центральній та місцевій періодичній пресі, усього мав до сотні наукових праць. Він був секретарем редакційної колегії обласної газети "Південна правда", членом редколегії і авторського колективу томів "Історія міст і сіл Української РСР. Миколаївська область" (1971, 1981).

Ш. Людковський працював у ленінградських, московських, київських архівах, архівах сусідніх областей, збирав докумен-

ти з історії Миколаєва, Південноукраїнського краю. Історії архівного будівництва на Миколаївщині він присвятив більше двох десятків своїх ґрунтовних праць. Не втратила свого значення і актуальності дотепер така його розлого публікація, як “Значення вивчення історії краю та роль державних архівів у розвитку краєзнавства”. Оригінальною і досить змістовною до сьогодні залишається його стаття “Архів і його документи на екрані телевізора” (телестудія в Миколаєві була створена наприкінці грудня 1959 р. – В.Ш.).

Був упорядником і членом редакційних колегій ряду збірників і матеріалів з історії Миколаївщини, а збірник документів “Миколаєву – 200 років” містив і його прізвище як автора, однак уже в траурній рамці.

Ш.С. Людковський є автором також двох великих книг: “Г.І. Петровський у Миколаєві” (Одеса: Маяк, 1974) і “Николаев. Страницы революционной славы. Путеводитель” (Одеса: Маяк, 1986).

До цього часу досить повчальними залишаються його роздуми і міркування, викладені в статтях на шпальтах періодичної преси та в наукових виданнях: “До питання про форми й види публікацій”, “Особливості підготовки публікацій з історії радянського періоду” та деякі ін.

Активно працював Людковський як член Миколаївських обласних товариств охорони пам’ятників історії та культури, “Знання”, обирався до їх керівних органів.

Був нагороджений двома орденами і трьома медалями, нагрудним знаком “Відмінник архівної справи”.

Помер Ш.С. Людковський 13 лютого 1987 року. Похований у м. Миколаєві.

На збереженні в Державному архіві Миколаївської області знаходиться багатющий особистий фонд Ш.С. Людковського. Є там його статті, книги, тексти виступів і доповідей, а також рукопис книги “Миколаїв революційний”, документи про багатьох відомих людей краю (адміралів, офіцерів, Т.Г. Шевченка і О.Г. Гмиррова, В.П. Скаржинського та багатьох ін.).

Колектив Державного архіву Миколаївської області очолюваний донедавна Людмилою Іванівною Огороковою та її заступником, тепер директором архіву, кандидатом історичних наук Ларисою Леонідівною Левченко, дуже багато зробив і робить для увічнення пам'яті та вивчення і популяризації творчої спадщини колишнього свого керівника, який віддав своєму улюбленому дітищу 35 років, у тому числі 32 роки був директором архіву. Так, автори вказаної і поки що єдиної публікації про нього, які особисто знали Людковського, стверджують, що він не зміг захистити кандидатську дисертацію через своє національне (єврейське) походження. З цим можна погодитися, але тільки частково, бо дійсно і в радянські часи євреям негласно чинилися перепони. Проте серед радянських і українських істориків, вчених відсоток євреїв був і залишається все ж таки вражаючим.

Та й взагалі подивіться, як багато представників інших на-

¹ Див. докладніше: Николаевцы: Энциклопедический словарь. – Николаев: Возможности Киммерии, 1999; Левченко Л.Л., Огорокова Л.І. Ш.С. Людковський – краєзнавець, історик-архівіст, громадський діяч // Джерело. – 2003. – № 1(1).